

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ, ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР РДГУ

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГА

**МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ОСВІТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

4 Листопада 2022 року
Рівне

УДК 373.3.011.3-051:005.336.5
ББК 74.204.2
П- 84

Рекомендовано до друку

вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №11 від 24 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Безкорвайна О.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії та історії зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Журба К.О., доктор педагогічних наук, професор лабораторії морального, громадянського та міжкультурного виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції, м. Рівне, 04 листопада 2022 р. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2022. 132 с.

У збірнику представлено наукові матеріали, що включені до програми Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта в інформаційному суспільстві: сучасні виклики та перспективи».

У виданні висвітлюються питання розвитку освіти України в умовах інформаційного суспільства, актуальні проблеми імплементації іклюдії в освітнє середовище закладів освіти, сучасні виклики та перспективи професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реформування системи освіти.

Збірник рекомендований для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти і всіх тих, хто цікавиться питаннями історії та сьогодення системи освіти.

Відповідальність за автентичність цитат, правильність фактів і посилань, достовірність матеріалів та грамотність несуть автори публікацій.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

© Кафедра педагогіки початкової,
інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного
гуманітарного університету, 2022.
Укладання.

© Автори статей, 2022

якостей, усвідомленню необхідності розбудови власної державності на принципах миру, толерантності, взаємоповаги між народами.

Список використаних джерел

1. Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти. Виховна година. URL: <https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhlivi-aspekti> (дата звернення 20.10.2022).

2. Виховна робота в умовах воєнного стану : методичні рекомендації класним керівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти URL : <https://naurok.com.ua/uploads/files/373039/290318.pdf> (дата звернення 20.10.2022).

3. Я голосую за мир! *Матеріали XXVI Міжнародних громадських учнівських читань*. Рівне: МЕТУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2022. 168 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Михальчук Олександр Васильович,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Яковишина Тетяна В'ячеславівна,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

У педагогіці початкової освіти практики використовують такі види театру (стосовно використання ігрового матеріалу та способу його розміщення): ляльковий, театр маріонеток, пальчиковий театр, театр тіней тощо. У цих елементах театральної педагогіки використовують такі матеріали, як іграшки, картинки, ляльки, кокони, топотушки, смикунчики, маріонетки, живі тіні; ті, які можуть бути розміщені на екрані (театр картинок, тіней, живих тіней), ширмі (пальчиковий, з ляльками бібабо, коконів, ляльок, маріонеток, смикунчиків), на столі (театр ляльок, іграшок, топотушок), на фланелеграфі (фланелеграф) [1; 2].

Усі означені елементи мають величезний потенціал щодо розвитку творчості молодших школярів, впливають на всебічний гармонійний розвиток дітей, адже саме в театральній-ігровій діяльності розвиваються творчі здібності учнів (артистичність, імпровізація, здатність до перевтілення, формуються оцінні судження, збагачується кругозір); удосконалюється координація рухів, жестів, пластика, міміка, розвивається виразність мовлення (ритм, дикція, інтонаційна виразність), діти опановують діалогічне і монологічне мовлення, вчаться працювати з різними театральними ляльками і водити їх, озвучувати, передавати інтонацію, характер персонажу, виражати почуття героїв у міміці та жестах, обігравати сюжети улюблених казок через гру драматизацію та різні види театрів.

На роль театральної педагогіки зауважував ще В. Сухомлинський, згадаймо його школу під відкритим небом. Результати цієї діяльності вражають:

рівень словесної творчості учнів виявився дуже високим хоча б ще тому, що навчання, розвиток, виховання дітей відбувалися в ситуації рівноправного партнерського спілкування, а не педагогічного керування мовленнєвою чи пізнавальною діяльністю дітей [1].

Відзначимо роль учителя в організації театралізованої діяльності, яка передусім полягає в тому, щоб поставити перед дітьми досить чіткі завдання та непомітно передати ініціативу дітям, вміло організувати їх спільну діяльність і спрямувати її в потрібне русло; не залишати без уваги жодного питання, як організаційного плану, так і питань, що стосуються особисто кожної дитини (її емоції, переживання, реакції на те, що відбувається); на труднощі, з якими діти стикаються. В цьому процесі вчителю важливо здійснювати індивідуальний підхід до кожного учня [1].

Виокремлюють педагогічні умови організації театральної діяльності, спрямовані, передовсім, на розвиток мовлення. Вагомою педагогічною умовою розвитку виразності мовлення молодших школярів є збагачення театральної зони різними театралізованими іграми і атрибутикою до них. Це пов'язано не тільки з підбором ігор, але й формуванням готовності дитини до ролі актора, яку цілеспрямовано розвиває педагог. Вчитель спонукає дитину обмірковувати тему гри і способи здійснення задуму; при наявності цікавої мети діти вчаться усвідомлювати майбутню гру-драматизацію, хоча б в найзагальніших рисах намічати розвиток сюжету, готувати потрібний матеріал; емоційне сприйняття дітьми літературно-художніх образів, глибоке розуміння ідеї твору за допомогою порушення у них інтересу до теми майбутньої гри; спільні зусилля дітей, спрямовані на досягнення цієї мети, об'єднують їх в дружній колектив, допомагають вихованню відповідальності, привчають радитися з товаришами.

Ще однією умовою є взаємодія з батьками молодших школярів із розвитку виразності в учнів у театралізованій діяльності. Дієвими формами спільної роботи з сім'єю, пов'язаними з питаннями розвитку виразності мовлення у дітей в театралізованій діяльності, є доповіді та повідомлення на батьківських зборах; групові та індивідуальні консультації, бесіди; читання художньої літератури та авторське її виконання; відвідування театрів, виставок тощо. Сприятиме цьому відвідування разом з батьками театрів, музеїв, читання художніх творів в ролях, обговорення головних героїв, заучування творів з використанням міміки, жестів і рухів, а також ігри-драматизації. Учителі наголошують на тому, що треба перенести в практику сімейного виховання, які ще методи і засоби можна використовувати в індивідуальній роботі з дитиною вдома. Наприклад, це може бути відвідування музичних вечорів, конкурсів читців, балетів, спектаклів тощо, де дитина може побачити різноманітні засоби виразності через мову рухів. Також слід наголосити на тому, що слід пам'ятати, що саме мова дорослого повинна служити зразком для наслідування дитині. У зв'язку з цим необхідно батькам стежити за промовою, вживати літературні вирази, бути емоційними, використовувати різні засоби виразності в повсякденній мові.

Далі виокремлюють умову – організація театралізованої діяльності дітей молодшого шкільного віку, зокрема з гарного боку показала організація ігор-

драматизацій. На етапі підготовки першочерговим у підготовці до гри-драматизації велику роль відіграють спостереження, ранкові зустрічі, екскурсії, читання художньої літератури, слухання музики, співу, музичних, рухових і дидактичних ігор, ігрові вправи, пізнавальні та мовленнєві заняття, самостійна художня діяльність тощо. Перш, ніж вчити творчості, педагогові треба самому зрозуміти та відчувати, що таке творчий стан, де ховаються власні творчі ресурси, як їх відкривати та поповнювати і які можуть бути результати [1].

Учитель виразно читає або розповідає текст, можна також прослухати аудіо-запис. Подальша робота на цьому етапі проходить через поступове поглиблене вивчення художнього тексту завдяки використанню різних видів переказу (за ролями тощо), бесіди за змістом та бесіди, що спрямовані на аналіз зовнішніх проявів емоційного стану персонажів за допомогою використання ілюстрацій та відповідних запитань до них: «Який настрій у хлопчика, дівчинки?», «Як ти про це дізнався?», «Про що свідчить вираз обличчя (поза, хода, рухи)?». Далі увага зосереджується на розвитку дитячої уяви, подальшому збагаченню емоційного досвіду учнів через проникнення в емоційні стани літературних героїв, ознайомлення із засобами їхнього вираження в мовленні [1]. Виконання цих завдань здійснюється за допомогою застосування комплексу методів і прийомів: використання ілюстрацій, фотографій із зображенням людей і казкових персонажів у різних емоційних станах, імітаційно-ігрових вправ, дидактичних ігор із піктограмами для вправлення учнів у визначенні емоційних станів за зовнішніми ознаками, завдань, переліку запитань до дітей із метою вправлення їх у визначенні почуттів і емоційних станів героїв за мовленнєвими й зовнішніми проявами тощо. Наприклад: «Як плаче чи сміється зайчик?», «Яким голосом говорить ведмідь?» тощо. Застосування такого комплексу прийомів сприяє уникненню монотонності в мовленні дітей, що виникає внаслідок механічного заучування тексту ролі без проникнення й відтворення почуттів героїв [2].

Подальша робота спрямована на практичне засвоєння дітьми засобів виразності. Для цього використовуються творчі вправи, спрямовані на розвиток умінь самостійного використання інтонації, виразних рухів для передачі емоцій літературних героїв. Наприклад: «Покажи ходу», «Зміни голос» тощо. На цьому самому етапі проводиться робота над технікою мовлення (вправи, ігри, скоромовки, чистомовки тощо). Після такої підготовчої роботи учням пропонується драматизувати фрагмент літературного твору за їхнім вибором, у ході якого вони вправляються в самостійному пошуку й використанні засобів виразності [1].

Театральну педагогіку можна використати і у позакласній творчій діяльності, де доцільно застосовувати таку форму театральної педагогіки, як літературний гурток. Його організація буде проходити цікавіше й продуктивніше, якщо вчитель зможе створити довірливу атмосферу між учнями в класі та між собою та вихованцями. Можна, ознайомлюючи учнів із конкретним літературним героєм, спробувати на певний час перетворитися на цього персонажа, відчувати його думки, почуття, зіграти його, як на сцені.

Продуктивною також буде організація колективної творчої діяльності, що буде містити завдання з театральними елементами, а саме: КВК, літературне кафе, театральна вистава, вечір поезії та ін.

Отже, сучасна педагогіка з дидактичної, націленої на передавання певної суми знань з опорою на пам'ять, стає педагогікою динамічною, такою, що сприяє розвитку самостійного та творчого мислення, тренуванню підвищеної чутливості, розвитку індивідуальності. Основні принципи динамічної педагогіки збігаються з принципами театральної, як однієї з найбільш творчих за своєю природою.

Список використаних джерел:

1. Котелянець Ю. Розвиток творчості дітей засобами театралізованої діяльності. *Витоки педагогічної майстерності*. 2020. Вип. 20. С. 106-109.
2. Середа Н. Елементи театральної педагогіки у формуванні педагогічної майстерності. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2011. № 2. С. 48-54.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ «ЯДС» У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Михальчук Павло Олександрович,

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»,

науковий керівник: к. пед. н., доц. Лук'яник Л.В.,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

На сучасному етапі в Україні гостро постало питання медіаосвіти та медіаграмотності, тому що від якості отримуваної інформації залежить наше майбутнє, у тому числі й майбутнє нашої держави. Процес отримання інформації є невід'ємною складовою нашого життя. Зрозуміло, що без отримання й опрацювання інформації людина існувати не може, оскільки вже з ранніх етапів свого життя постійно змушена сприймати та аналізувати її.

У зв'язку з прийняттям Концепції впровадження медіаосвіти та медіаграмотності в Україні та проведенням експериментальної роботи у навчальних закладах, дослідження є актуальним і перспективним. Включення у навчально-освітній процес вправ із медіаграмотності дає змогу вчителю урізноманітнити види завдань на уроці іноземної мови, зробити урок життєвим та комунікативно спрямованим.

В умовах інформаційних технологій необхідно навчити дитину самостійно здобувати знання, орієнтуватися на використання здобутих знань у повсякденному житті. А інтерактивні та інноваційні методи навчання не лише підвищують ефективність оволодіння мовою, а й виховують особистість і готують її до реального життя.

Враховуючи інтерес сучасних школярів до різноманітних масмедіа, пропоную низку методичних прийомів та видів навчальної діяльності,